
Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské

Marek Fleischmann

První zmínky o nově založeném ženském klášteře augustiniánek při kostele sv. Kateřiny na Novém Městě pražském nalezneme v listině z roku 1354, samotný kostel vysvětil Jan Očko z Vlašimi v neděli po svátku sv. Kateřiny dne 28. listopadu 1367. Karel IV. choval ke sv. Kateřině vřelý osobní vztah – 25. listopadu 1332, na den svátku sv. Kateřiny, zvítězil u hradu San Felice v severní Itálii ve své první významné bitvě, proto od té doby prokazoval této světici úctu a vděčnost.

Gotická stavba chrámu se do dnešních dní nedochovala a také klášter augustiniánek známe pouze z novověkých maleb před barokní přestavbou. Klášterní gotický kostel byl vystavěn jako podélná jednodlná stavba rozdělená na pět obdélných polí, zaklenutých křížovými klenbami, a uzavřená na východě užším nehlubokým kněžištěm, zakončeným presbytářem na půdorysu pěti stran osmiúhelníku. K západnímu průčelí kostela přiléhala vysoká štíhlá věž, jejíž půdorys se v horních dvou etážích měnil na oktogonální. Z gotického kostela se po mnoha pozdějších přestavbách zachovala pouze věž, kruhový portál vedoucí z věže do podkroví a několik dalších prvků.

Podobu kostela narušily již husitské války, během nichž byl kostel spolu s klášteřem vypleněn. Počátkem 16. století byl klášter opraven a patrně i znovu vyzdoben klášterní kostel. Až po bitvě na Bílé hoře se celková situace zlepšila a na počátku 18. století proběhla novostavba kláštera, připisována K. I. Dientzenhoferovi. Kolem roku 1736 se přistoupilo i k přestavbě klášterního kostela, který získal barokní podobu. Hlavním prvkem jsou z půdorysu kostela vystupující, téměř půlkruhové velké kaple, které původní podélný koncept gotického kostela mění na centralizující. Barokní novostavba byla dokončena roku 1741. Vynikající návrh interiéru kostela doplnil cyklus nástropních fresek od V. V. Reinera a sochařská výzdoba I. F. Weisse.

Klášter zanikl z rozhodnutí Josefa II. (1784), kostel byl ale po menší přestávce zachován pro duchovní účely. Po roce 1950 přešel do správy Muzea hl. m. Prahy a od roku 2012 ho užívá pravoslavná církev.